

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч 95, I. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

В наші ряди!

Ціль Товариства Опіки над Українськими Емігрантами ясна: опікуватися тими, що приневолені покидати рідну землю і на чужині шукати кращих умовин життя.

На чім полягати має ця опіка? В першій мірі на освідженні емігранта. Досі дорадником емігранта були тайні агенти обманці, які брехнею доводили до цього, що селянин продавав свою землю; зтягав деколи довг і їхав у світ за очі на чужину, бо там має найти рай. Агент обманець так його обмотав своїми брехливими оповіданнями, про нову землю, що нещасний емігрант не бачив кращого виходу, як лише продати батьківщину і їхати.

Які наслідки були такої злочинної роботи обманців і дурисвітів, не треба тут повторяти. Історія української еміграції переповнена жахливими картинами, від яких аж кров стинається, коли про них читати. Скільки здорових, сильних одиниць зійшло марно зі світу, скільки зниділо в бразилійській пущі, або в інших заморських краях. Все це заслуга тих гіен, які для наживи, для власної користи вислали тисячі на певну смерть.

Кожний емігрант потребує помочі й поради. Потребує він її тоді, коли щойно думає про виїзд. Треба йому вяснити, чи повинен він виїжджати, чи виїзд представляє для него поліпшення долі, чи не краще йому таки лишитися і в краю шукати кращої долі.

Колиж він рішився таки виїхати, тоді треба його повчити, куди і як має їхати. Треба йому представити які відносини панують в поодиноких краях, яка там земля, що на ній родиться, як там люде живуть. Опісля треба повчити емігранта як одержати дозвіл на виїзд і т. і. За тим всім емігрант звик ходити до потайних агентів; ті здирали з нього останній гріш а в заміну за це подавали брехливі інформації.

Цю поміч і опіку для українських емігрантів несе якраз Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові і його кружки в краю.

Та чи загал зрозумів інтенції і благородну ціль товариства?

На жаль лише нечисленні одиниці. Лише невеликий гурт людей зрозумів, що доля кожного сина рідного краю не повинна бути байдужна для суспільности, що ця суспільність повинна віднести і з

спочуттям до кожного, якого відносини примусили кинути рідний край.

Еміграційна праця це добродійна праця. Це така сама важна суспільна праця, як опіка над сиротами, над недужими, над покидьками долі. І тому кожна суспільно думаюча одиниця повинна із розумінням відноситися до цієї праці і бодай частинно помагати. А допоможе кожний, хто стане членом товариства, хто зложить невелику річну вкладку. Членами повинні ставати не лише одиниці. Кожна громадська установа, кожна кооператива повинні бути членом товариства і у свої річні бюджети вставляти відповідну квоту на вкладку для товариства. Не буде це змарнований гріш. Він дасть змогу розростися самотній цього роду українській установі і вона зможе тим успішніше вести свою працю для добра загалу українських емігрантів.

Існують подібні інституції по всіх країнах, серед різних народів. Але як вони виглядають? Не десятки є їх членами, але сотки тисяч. Є це могутні товариства, з обширним обсягом діяльності, які опікуються емігрантом від хвилини, коли він повзяв намір виїхати, аж до хвилини коли він осяде на новій землі.

Так поставлена справа опіки над емігрантами серед інших народів.

Чи в нас це неможливе? Можливе, лише більше розуміння для так важливої справи як еміграція і менше байдужности. Українська суспільність повинна рішуче більше поінтересуватися еміграційними справами і дати доказ, що вона інтересується долею десятків тисяч емігруючих. А доказом буде це, коли в наших рядах, в рядах Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, опиниться далеко більше людей, як досі.

Тому закликаємо: вступайте в наші ряди, ставайте членами Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!

Чи їхати до Бразилії?

Обмежування під сучасну пору еміграції до заморських країв, відбивається значно на нашій краєвій еміграції, так, що більшість приготувана до виїзду до інших заморських країв, починає тепер числитися поважно з можливістю виїзду до Бразилії. Це самотній край, що досі не впровадив у свої приписи загострень, якіби поважніше могли обмежувати приплив чужинців на поселення, чи навіть на часові заробітки в характері сезонних робітників.

Відносини господарські на світовому ринку праці спричинили, значне ослаблення еміграції до Канади, Зєдинених Держав а навіть до Аргентини, яка недавно впровадила ряд загострень а до недавна ще дозволяла на візд всім чужинцям здібним до праці без огляду на їхнє звання та без огляду на це, чи це були жінки чи мушчини.

Це очевидно мало значно відємні наслідки головню з огляду на емігруюче жіноцтво. Ізза цього,

що наше робітництво після приїзду до Аргентини в головній часті чисто рільничє, оставало та гляділо праці не покидаючи першого етапу головнюго міста Аргентини Буенос - Айрес, це не мало добрих наслідків, та наші переселенні терпіли густо часто нужду, працюючи як звичайні щоденні наємники серед невідрадних відносин, творючи з чужим напливовим елементом доволі невдоволений з тамошних робітничих відносин, робітничий пролетаріят.

Ці нездорові обяви мусіли допровадити до теперішних обмежень. Польський Еміграційний Уряд був примушений зарядити контингентовання еміграції до Аргентини.

Багато, приготованих вже до еміграції звертаються до нас по вияснення цього зарядження та питають, що мають робити та як поступити, щоби все таки дістатися денебудь на заробітки і одержати відповідну нагороду за працю своїх рук. Багато з них вибирає тепер цю останню можливість еміграцію до Бразилії, яка ще на разі не ввела іміграційних загострень.

Бразилія, це край у більшості з гарячим кліматом. Це край відвічних лісів, край, який у величезних своїх просторах незаселений та небезпечний, головню тоді, коли хтось удається там без мети, без запевнення одержання праці, та головню без коначного капіталу.

Починаючи від півночі аж до самого долу себто кінчаючи на „Рію Гранде до Суль“, це в більшості простори, яких цілі області ще стоять пустарем.

На поселених місцях управляють цукрозу трошу, каву, какао, мандіоку і кукурудзу а „герва мате“ — чай, після оречень знатоків найважніша частина продукції побіч продукції кави.

Бразилія, це край у цілости піонірський. Це значить, що поселенець мусить власними руками та власним досвідом добиватися до добробуту а це нераз вимагає праці цілих поколінь.

Більш поселені надморські околиці це ряд більших модерних міст, яких світочем є Рію де Жанейро, головне місто Бразилії.

Поза цим поясом приморських поселених околиць, починається степ та відвічна пуша, куди головню їдуть наші емігранти.

Тільки у рідких випадках наші кольтоністи остають у цих осередках, зате правилом є поселення у дальших провінціях Бразилії.

Емігрант неосвідомлений поселяється в лісі, від вічним бразилійським борі, та починає свою господарку від корчовання ліса. Перекоується вкоротці, що це не йде, що це труд надзвичайний, бож між деревом, яке він мусить корчувати є і такі, що їх і сокира не хватає. Це „піньора“, дерево яке своєю твердотою не подається і під залізом та зайва праця виказує коначність полишення таких дерев. які він системою тутешних кабоклів (тубильці, які ведуть переважно ловецьке кочуюче життя) випалює. Огонь випалить такі галузи та дерева а поміж по-

лишеними грубшими конарищами тої твердодеревної піньори садиться кукурудзу та всівається в землю, покриту ще попелом, жито чи то пшеницю.

Річ очевидна, що система випалювання є для землі шкідливою та фатально на ній відбивається. Землю по кільканацяти літах висилується так, що сьогодні в підкуритибських околицях, де землю обсівають вже від 50 літ а від 30 літ уживають на ній плуга тамошні рільники (у більшості наші поселенці) є приневолені уживати штучних погноїв. Без того не булоби ніякого урожаю підчас коли на незаліснених, неуправлених теренах, це непотрібне ізза цього, що земля родить там без ніякої погноєвої помочі.

Европейські кольтоністи внесли до господарки в Бразилії подекуди ліпшу систему та почали уживати перші плугів. Цим вони випереджують значно туземців а труд цілих поколінь дає їм змогу витиснути „кабоклів” у дальші ліси. Терени поселені кольтоністами полишає кабокльо незвичайній праці європейських піонірів, що повільно крок за кроком замінують праліс у культивовані господарства та цим чином видирають дикій природі пядь за пядю урожайної землі.

Під сучасну пору можна запримітити два головні діли ведення господарства. Перший, це наскрізь інтенсивна система господарювання на європейський спосіб при помочі плуга та управи рослин, які там найкраще удаються, як кукурудзи, фіжону, бататів (солодкаві бараболі), жита та пшениці, а другий тип, це наскрізь піонірський, який обмежується до управи „герви”—чаю, та палення „роси”, себто

стятого дерева, між яке відтак, як згадано вище, у спопелілу землю насаджується крім інших ростин і кукурузу. Кукурузу полеться тільки раз до року та одержується з неї доволі добрі доходи.

Крім цього в околицях віддалених недалеко міст та комунікаційних осередків управляється на збут збіжжа та огородовину а поза тим кукурузу, фіжон і батати для власної потреби та для потреб домашнього живого інвентаря.

„Герва мате” (чай), це дерево, що має темно-зелені листки, в горі гладкі зубковані і є цінним продуктом, що в багатьох випадках приносить великий зиск поселенцям тимбільше, що удається на землях слабших та під управу збіжжа непригідних.

Сушені листки цієї герви йдуть у світ під маркою бразилійського чаю. Ціна за один сотнар виносить около 50 долярів.

Вивар з цих листків званий по тамошньому „шімароном”, це неначе народній напитек, без якого не обійдеться ніякий пересічний бразилієць. Забиває спрагу, відсвіжує в спеці та ошукує голод спрацьованого нераз бразилійського піоніра.

Стільки про рільництво. Поселювання на бразилійських степах не дораджується ізза цього, що земля на цих кампах — степах на загал слаба під управу, та без гноєння та штучних навозів тут не обійдеться. Крім цього вимагає степ (кампа) глибокого орання та інтенсивної праці при вироблюванні землі.

Плекання худоби на бразилійських теренах не вжилося до цього часу, майже цілковито, крім німецької кольтонії в Ста Катаріна, де молочарство дій

о. Петро Олексів.

3 канадійських картин.

Було це 23. грудня 1916. року. Метало снігом цілий день. Містечко Сифтон зі своїми вищими будинками, як церков, школи і сипанці, виглядало на старого, горбатого чоловіка, що знесилений сів спочивати при дорозі.

На вулицях місточка не видно нікого, хоч цей день був днем закупна для поближких крамарів з нагоди недалекого Різдва. Не було видно нікого, бо мело снігом, неначе в пустині Сагарі піском. Вітер переразливим свистом вибігав зпоза заулків домів. Це канадійська зима, яка любить показувати свою сваволю. Не дивниця. Канада — це вільний край, як кажуть, тому і зима тішиться своєю свободою.

Сиджу коло печі вже більшу половину дня в т. зв. „резиденції” священика хоч цей будинок зовсім не заслугоє на цю назву і думку думаю. Страшно вибиратися в дорогу під таку заверуху. Але часом це трапляється. В надії, що чейже не прийдеться мені нині вибиратись в дорогу, повеселішав. Гляджу ще раз на Божий світ.

На дворі вечоріє. Шиби дзвенять. Темний серпанок ночі вкриває цілоденну турботу. Тут і там через вікна нефоремних хат, бо такими зробили їх

гори нинішнього снігу, продираються слабі світла. Ці світла — це знак, що в містечку живуть люде і нічого собі не роблять з канадійської зими.

Не довго однак блимають ці світла. Одно по другім гасне і нарід, в надії на краший завтрішній день, удається на спочинок. Вітер своїм переразливим свистом бажає людям доброї ночі і заколисує до сну. Згасло світло і у мене, але проти моєї волі, бо не стало нафти. Я мусів погодитися з цією дійсністю, і підкинувши трохи дров до печі, положився до зовсім невибагливого ліжка.

Думкам кінця нема. Одна за другою роєм вилітає. Від часу до часу переривають їх то свист вітру, то тріскіт в печі, то жалісний скрипіт старої „резиденції”. Це наколисна пісня канадійської зими — матері. Перелетівши думками по безмежній прерії Канади, опинився я врешті у рідній, бідній, але своїй хатині. Забув я Канаду і щасливий, як мала дитина при боці своїх родичів, заснув твердим сном.

Чи спав я довго не знаю. Збудив мене тяжкий гуркіт до дверей. Мені зробилось ніяково. Сейчас прийшла мені думка, що прийдеться мені їхати в дорогу в цю непривітну, а навіть страшну ніч. Потішаю однак себе гадкою, що дорога недалека.

(Далі буде).

сно найшло дуже велике примінення. Молочні продукти є назагал занедбані до цієї міри, що корови плекають лише на мясо та шкіри, а коний для власної потреби. Безроги уважається покищо за найбільше поплатний живий інвентар та плекається їх для потреб так внутрішнього як і зовнішнього ринку.

Загальний стан господарського життя дає не-веселу картину ізза цього, що в Бразилії назагал нездоровий клімат. Хлібороби, як тільки починають розживатися, тікають до міст а гонить їх головно ряд недуг, яких тут чимало. Відома є тропічна пропасниця, яка в 1926. р. знищила в Ріо де Байле, цілі колонії та на перемену з другою подібною недугою, званою „опілякао”, ширить знищення поміж бразилійськими поселенцями. Цю останню недугу викликають малесенькі червачки, що виводяться по морях в тропічній частині Бразилії. Вистарчить перейти босоніж по такому вогкому місці а начіпаються вони до тіла, та скоро входять в організм, де довершують знищення внутренностей чоловіка.

Ця остання стадія недуги, кінчиться звичайно смертю. Підчас, коли перший рід пропасниці уби-ває людину навіть за кілька днів, другий рід званий „опілякао” спричинює повільний занепад організму а червачки, що викликають цю недугу, перебувають у ньому і пару літ, висисаючи кров та животні соки людини. Вони обезсилюють недужого та до-проваджують до повільної смерті.

Недуги ці, поширені у цілій Бразилії, в її під-рівникових околицях є правилом.

Все це промовляє за тим, що еміграція до Бра-зилії не є так легка, як до Канади чи Аргентини. Рі-жні агенти, обманці, що крутяться по краю, роз-повідать нашим людям чуда про Бразилію. Віри-ти їм не треба. Хто рішився туди їхати, мусить бути упереджений, що доведеться йому важко працюва-ти і не так скоро помириться він там з новими від-носинами.

— o —

Удержання емігранта в дорозі.

Еміграційний Уряд видав обіжник до всіх кора-бельних підприємств в справі коштів удержання емі-гранта в дорозі до пристані. В цьому обіжникові по-яснює він, що всі корабельні підприємства є обо-в'язані поносити кошта удержання і мешкання емі-гранта від хвилини перейняття емігранта до тран-спорту, отже вже в тому місті, в якому емігрант зголосився до виїзду.

Це повинні мати на увазі всі емігранти, що ви-бираються в дорогу за море і вони не повинні себе давати використати.

— o —

Еміграція до Мексика.

Письмом з дня 12. серпня 1929 р. віднісся Емі-граційний Уряд до своїх експозитур в справі емігра-ції до Мексика. В цьому письмі повідомляє він, що посвідки на еміграційні пашпорти до Мексика і візи на тих пашпортах можна давати тільки таким ка-тегоріям емігрантів:

1) жінкам, що їдуть до чоловіків, які мешкають в Мексико, разом з дітьми до 16 літ. Доньки вище 16 літ, можуть товаришити матері, о скільки дока-жуть, що не їдуть на заробітки; сини вище 16 літ мусять мати дозвіл на візд, як понище;

2) особам, що мають окремих дозвіл на візд від мексиканської іміграційної влади.

Як родинні візвання, так і дозвіл мексикансько-го уряду мусить легалізувати польський генеральний консуль в Мексико.

В перехідному часі, а саме найпізніше до 1-го листопада ц. р. можна видавати посвідки і візи на основі мексиканських документів без візи генераль-ного консуля, як також виїмково тим особам, котрі побрали корабельні карти перед 1. мая ц. р. Ці ос-танні однак нехай будуть приготовані на це, що мимо мексиканської візи можуть їм не дозволити ви-сісти з корабля.

На маргінесі еміграції до Франції.

Еміграційні часописи займаються постійно не-долею емігрантів з Польщі, які многотисячними гро-мадами виїжджають на сезонів роботи до Франції. Чимраз частіше приходить читати про ошукуван-ня наших людей через французьких роботодавців, які не придержуються обов'язуючих постанов від-носно належної заплати робітникові, кількості го-дин праці, а зокрема не дають мимо зобов'язання ні-якого забезпечення на випадок занедужання робіт-ника або його нездібности до праці. В цей спосіб о-шукуваний наш робітник, що знаходиться серед не-прихильного французького населення, не має де найти опіку або поміч а справедливості він не най-де ані у французьких влад ані у людей, бо він не знає своїх прав а також французької мови.

Також не ліпше поводить ся нашим робітникам що тяжко працюють в копальнях. За щонебудь на-ставники знущаються над ними, обтягають платні, або навіть звільняють зовсім від праці, бо мають все вічно напливаючих нових робітників, з якими за-чинається така сама недоля, як з їх попередниками.

Однак погубні наслідки масової еміграції до Франції вже є видимі також в краю. Багато емігран-тів полишило в краю свої родини, жінки й діти, які не маючи відповідного забезпечення, боряться тут з голодовою смертю. До Товариства Опіки над У-країнськими Емігрантами у Львові чим раз частіше голосяться жінки, яких повідрікалися чоловіки, що

перебувають у Франції і не хочуть вернути до своїх родин, яких оставили без кусника хліба.

Щоби цьому зарадити Товариство Опіки над Українськими Емігрантами звертається до компетентних еміграційних влад, щоби при рекрутаціях робітників до Франції вимагали від жонатих посвідок potwierджених урядами громадськими, що їх жінки повідомлені про виїзд мужів до Франції, щоби надалі не діялися того роду факти покидання своїх родин в краю.

Товариство взиває всіх, що мають у Франції своїх мужів, які нічого не хочуть писати, не присилають родині на удержання, або зовсім повідрікалися своїх родин, щоби писали до Товариства та подавали свої жалоби, а тоді Товариство буде інтерв'ювати у відповідних урядах, щоби змусити тих повернути до краю, або займатися та опікуватися полишиною в краю роудиною.

На відповідь до листа належить долучувати поштові значки за 85 сот. та подавати докладні дати уродження пошукуваних, останньої їх адреси з Франції та по можності куверту останнього листу і т. п.

Випадки в Палестині.

Протягом останніх тижнів цілий світ був затрівожений випадками, які мали місце в Палестині. Прийшло там до кривавої боротьби між арабами і жидами у висліді котрої впало кількасотраних і вбитих по обох сторонах.

Де шукати причини цих випадків?

Як відомо, Палестина була в біблійних часах жидівським краєм. Коли жидівське населення розбрилося на цілому світі, Палестину замешкали араби і живуть там поверх 2000 літ. Жиди ніколи не забували про Палестину і коли перед війною повстала жидівська партія, названа сіонською, то вона першим своїм кличем проголосила колонізацію Палестини жидами і утворення колись окремої жидівської держави.

Колонізація Палестини перед війною ішла дуже тяжко. І то з двох причин. По перше, що жиди привиклі до торгівлі, ніяк не могли навикнути до праці на ріллі, а по друге, що Палестина, край пустинний і скалистий, не дуже відповідний до рільної господарки.

Щойно по війні, коли з одної сторони Англія сотворила окрему палестинську державу під своїм протекторатом, а з другої, коли сіонській організації вдалося позискати для своєї ідеї жидівських міліонерів в Америці, колонізація Палестини рушила з мертвого місця. На колонізацію зібрано міліони доларів, рушили до Палестини цілі тисячі жидівських переселенців з усіх сторін світу, повстав цілий ряд колоній на землях викуплених від арабів а також повстали нові міста. Та ентузіазм і радість скоро минули. Це, що в теорії виглядало легке до здійснення, в практиці показалося дуже трудне. Тво-

рення теренів, принагідних під управу ріллі, вимагало багато праці. Треба було землю наводнювати, очищувати від каміння, штучно гноїти і щойно потім садити деревину або городовину. Жидівські колоністи робили це під вічним острахом нападу зі сторони арабів, які заздрим оком дивилися на це, що біля них творилося.

По кількох роках цих нелюдських трудів жидівська колонізація Палестини почала заломлюватися. Менше витревали скоро зневірилися, почали тікати до міст а опісля масово вертати до давних країв. Жидівський колоніст показався нездібним до праці на ріллі.

А ось недавно, якби на закінчення, араби збройно виступили проти жидів. Арабські відділи напали на жидівські оселі, які спліндрували і зрівняли з землею. Виривали навіть молоді деревця з землі, щоби навіть сліду не було по трудах жидівських колоністів. По містах нападали на жидівські дільниці і там все нищили. Щойно англійські війська положили край кривавим палестинським випадкам.

Сьогодні там вже спокій. Але чи відживуть жидівські колонії і чи загалом жидівська колонізація далі буде розвиватися, в це годі вірити. Арабів в Палестині 630 тисяч, жидів лише 160 тисяч. Вправді жиди мають впливи і великий капітал, але людей охочих їхати на колонії до Палестини чимраз менше. А це найважливіше.

Ревізії еміграційних кораблів.

В місяці марті і квітні ц. р. надзвичайна комісія, назначена Міністерством Праці і Суспільної Опіки перевела в голандських і англійських пристанях оглядини кораблів, що перевозять емігрантів з Польщі. Декілька кораблів комісія признала невідповідними до перевезення емігрантів. Причиною цього було те, що на тих кораблях завважила антисанітарні відносини, вузькі сходи, недостачу вмивальних і кльозетів, лиху ізоляцію, недостачу окремої їдальні і кабіни III. кляси.

Комісія поставила між іншим такі внески:

1. Кораблі з міжпалубою можуть бути толеровані тільки часово і належить стреміти до кораблів без міжпокладу і з кабінами III. кляси.
2. Повинен існувати постійний нагляд технічний і лікарський над кораблями, що перевозять емігрантів.
3. З огляду на велику еміграцію з Польщі за море, належить сотворити власну корабельну лінію, вірцево уладжену.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6 з.

Дещо про Аргентину.

Одним з країв, куди прямує еміграція з перенаселених країв Європи є Аргентина.

Аргентина, це республіка положена в південній Америці, на самому кінці американського континенту, з простором майже сім разів більшим від сучасної Польщі, з кліматом подібним до південноєвропейського (Італія). Аргентина країна щедро вивінована природою, котра легко моглаби ще примістити мільйони переселенців.

До сьогодні Аргентина край типово рілний. Головне багатство краю творять величезні простори урожайної землі, експлуатованої машиною системою для управи збіж і в примітивний спосіб для годівлі худоби.

Ціллю тієї статейки є подати в загальних чертах образ рілної господарки в Аргентині.

Коли хочемо говорити про сільське господарство в Аргентині, конечно мусимо звернути увагу на її географічне положення, тому, що ця країна обіймає всі три полоси географічні: північна частина належить до полоси підворотникової, подібної до сусідньої Бразилії, з якою в тій частині має спільний кордон. Якраз в тій частині лежить область Місіонес, де знаходиться головний контингент наших старих кольтонів з головним українським осередком Апостолес.

До цієї північної підворотникової полоси належать крім Місіонес, області: Чако і Формоза.

Характеристичною чертою цієї полоси є її гарячий клімат. Літом спеки даються добре визнаки, є там багато лісів а радше пралісів, почва дуже урожайна, головню на зрубках лісів а атмосферичні опади дуже часті.

Земля в тій частині краю в переважній більшості вже має своїх власників, хоч, за виїмком Місіонес, дуже рідко заселена. Є вправді дуже багато фіскальних (державних) просторів, що є призначені на кольтонізацію, але це на загал землі гіршої якості (скали, мокляки і т. і.) — котрі вимагають надзвичайно багато праці і вкладу великого капіталу, щоби могли бути як слід використаними.

Про господарство в таких провінціях як Чако, Формоза говорити не треба, бо це переважно підворотникові праліси, в яких експлуатують дерево на опал, деревний вуголь а також рід дуба (квебрако), якого уживають при гарбованні шкіри. Зате цікаво пізнати як виглядає пересічна кольтонія нашого українського селянина, який поселився в Місіонес 30 літ тому.

Аргентинський уряд давав тоді пересічно 100 гектарів землі як наділ на родину. Першим обов'язком власника землі в Аргентині є обтягнути цілий зайнятий ним простір землі дротом і то в приписаний законом спосіб це є 5 рядів дроту, з того 2 ряди з гори колючі а решта звичайні, добре натягнені на сильних стовпах. Такі малі, 100-гектарові господарства існують лише на кольтонізованих теренах, зате в решті краю такі господарства це велика рід-

кість. Маю на думці господарства власні, бо арендованих участків з такою кількістю землі є в Аргентині дуже багато, але про це скажу пізніше. Тепер говорю про господарства нашого кольтоніста. Його господарство це свого роду хутір на Полтавщині.

Хата у такому хуторі знаходиться у відповідному місці, в тім випадку збудована на наш галицький спосіб, пошита соломною, або травною. З господарських будинків є лише велика шопа, яка заступає стодолу або возівню. Стайні зовсім нема, бо її не потрібно. Худоба цілий божий рік перебуває на вільному повітрі, бо як відомо, зими в тій частині Аргентини зовсім нема. Коло хати розведений звичайно малий садок з помаранчевих дерев, винограду, герви мате (аргентинського чаю), бананів і інших. З наших овочевих дерев нема майже нічого.

В яринному огороді плекають найбільше мандіоки (рід коріння, подібного до нашого хрону, не раз метер довгого, зі смаком бульби), дальше капусту, буряки, цибулю і інші ярини. Плекають теж кавунів.

Решта простору призначена на управу збіж і на пасовиско.

Наші переселенці господарують на наш галицький спосіб це є сіють по трохи всего, хоч наші збіжжа удаються там дуже слабо. Найліпше удається там кукуруза а управа решти збіж дуже ризикозна. Наші люде тратять дуже багато праці, часу і гроша тільки завдяки своїй впертості і глупоті, бо не дадуться переконати, що краще є засіяти цілий простір одним родом збіжжа, який в даному підсонню удається і як це роблять їхні сусіди, наприклад німці або еспанці і що більшу скількість даного продукту лекше можна продати і по вищій ціні.

Під засів управляють звичайно половину посіданої землі, решта призначена на пасовиско. Тримують багато рогатої худоби і коней, але звичайно гіршої породи.

Висліди такої „галицької” господарки серед аргентинських відносин дуже марні. Такий 100-гектаровий господар не стоїть ліпше від старокраєвого 10—15 моргового газди. Складаються на це спеціальні аргентинські відносини.

Як вище зазначено, наше чи взагалі європейське село тут не існує. Дальше така провінція як Місіонес рівна величиною цілій Галичині і має всего коло 60 тисяч мешканців. Наслідки того такі, що кольтоніст не має того ринку збуту на продукти свого господарства, як це у нас діється, де справді селянин має можливість використати кожную дрібничку сільської продукції. В Америці на вагон пшениці чи кукурузи, на 100 штук расової худоби, на вагон курей чи яєць, загалом на велику скількість якого-небудь товару, купець скоро найдеться, але на 1 курку, на пів кірця бульби, пів копи яєць чи 1 поросля, як це ми бачимо на наших ярмарках в кожному містечку чи місті, купця в Америці нема. По друге треба взяти під увагу, що такий кольтоніст живе не раз десятки а той сотки кілометрів віддалений від найблизчого містечка, при повній відсут-

ности доброї комунікації а тоді стане ясным, що доходи з такого господарства не можуть принести великого хісна. Інша річ, що в Аргентині культура краю поступає з кожним роком наперед, рікрічно будують велику кількість залізних доріг а також звичайних шляхів, тому вартість землі дуже скоро зростає. Велику прислугу в комунікації приносить загальне уживання автомобілів. Все це підносить дуже скоро вартість сільського господарства.

Так більш - менш виглядає північна гаряча частина Аргентини. Це переважно праліс, який хоч має власника, але мало або зовсім не є експлоатований, або бувші фіскальні землі вже сколонізовані але загосподаровані на європейський лад, який в ніякому разі не може видержати конкуренції з модернім, гуртовим, на велику скалю і з помічу машин веденим чисто американським способом господарювання, як це має місце в центральних, найкраще заселених і найліпше загосподарованих аргентинських провінціях Ентре Ріос, Санта Фе, Кордова і Буенос Айрес.

Як на півночі переважає ліс з околицями багнистими, подекуди також гористими, так ці чотири вичислені провінції це величезний низ, поперетинаний численними ріками, покритий досить густою сіткою залізниць, які перерізують цю рівнину у всіх напрямках, з почвою надзвичайно урожайною — творять властиве ядро, властиву силу нинішньої Аргентини.

Клімат в цій частині краю більше лагідний як на півночі, хоч сніг тут ніколи не паде а дерева вічно зелені, та зате більше надається під управу європейських родів збіж як пшениці, жита, ячменю і кукурузи. Крім цього тут вже дуже мало дрібних господарств а земля є власністю американських багатирів і творять т. зв. лятіфундії, які обіймають нераз десятки квадратних миль. Один такий фільварок це дуже часто цілий наш повіт а то й кілька повітів разом взятих, з тою ріжницею, що є власністю лише одної родини, нераз одного чоловіка.

(Кінець буде).

Володимир Чубатий.

Хліборобство в Канаді.

Найбільшим джерелом багатства Канади є рільництво. Поширене воно головню в трьох її провінціях: Манітобі, Саскачевані і Альберті, які мають найкращу землю і яка надається під управу головного продукту, — пшениці.

Землі, що надається під управу збіжжа нарахується під цю пору приблизно на 360 мільонів акрів, з чого під управою находиться несповна око-ло 141 мільонів акрів.

Мимо цього, що стільки мільонів акрів землі не є ще до нині управлених, все таки Канада здобула собі одно з перших місць на світовому збіжевому ринку і є світовим шпихліром.

Своє становище на світовому ринку, досягнула вона завдяки раціональній збіжевій господарці і еко-

номічній політиці канадійського уряду. Канадійський уряд зрозумів добре, яке значіння має рільництво та його піднесення на вищий щабель.

Щоби заселити великі простори дотепер неуправленої землі, ведеться з рамени канадійського уряду агітація по різних європейських краях, за виїздом рільничих родин на поселення на фармах в Канаді.

В перших початках давав канадійський уряд новоприбуваючим родинам землю майже даром або за малою оплатою, в висоті 10 долярів від фарми, при чім переселенець приймав на себе зобов'язання протягом трьох літ побудувати на фармі хату, господарські будинки і засіяти 30 акрів землі збіжжам.

Ще і тепер можна набути фарми від канадійського уряду на цих умовах — але всі вони положені далеко від залізничних ліній і міст. Землі положені ближче міст і залізниць є власністю приватних людей або залізничних кампаній та ціна їх багато вища, а вагається вона між 15—100 долярів за 1 акр.

В слід зі стараннями піднести рільництво на вищий ступінь позакладано в Канаді рільничі школи і досвідні фарми. В рільничих школах учать не лише раціональної господарки але також шукають способів якби цю господарку піднести на ще вищий щабель. Досвідні фарми підшуковують роди збіжжа, садовини і огородини, які найкраще надаються до плекання в даній околиці як також уділюють всіх порад, кожному фермерові, який до них звернеться.

Зразу вели фармери лише збіжеву господарку, сіючи всі роди збіжжа, одначе досвід показав, що найкращу користь приносить пшениця, яка з цієї причини стала одним з найголовніших предметів вивозу.

Одначе скоро зрозуміли фармери, що не можна вести лише збіжевої господарки, бо збіжжа може знищити мороз, град і інші нещастя, тому перейшли вони до мішаної господарки, яка показалася найбільше полатною. Зачали плекати домашний скот, дріб, займатися огородництвом і садівництвом, полишаючи головним продуктом пшеницю.

Щоби збути свій головний продукт — пшеницю і досягнути за неї як найвижчі ціни, щоби не бути використовуваним через різних посередників, заклали фармери т. зв. „збіжеві пулі“. До „збіжевого пулю“ належить майже кожний фармер. Віддаючи пшеницю „пулеві“ фармер не потребує шукати ринку збуту і є свідомий цього, що за відданий пулеві продукт одержить він найвищу ціну.

Бразилія.

Іміграційний фонд.

Щоби збільшити приплив емігрантів, бразилійський уряд задумує сотворити окремий іміграційний фонд. Гроші на цей фонд стягав би уряд шляхом податку наложеного на тютюн, дорогі матерії та

косметичні вироби. Оподаткування виносило би 5 відсотків.

Протягом одного року уряд сподівається стягнути кілька мільонів і ці гроші пішли би на збільшення припливу емігрантів до Бразилії.

Плекання овочевих дерев.

На півдні провінції Мінас Джереас закупив швейцарський синдикат 30 тисяч алькейрів землі під управу європейських овочів. Земля набута синдикатом положена на 1000 до 1200 метрів понад рівень моря і дуже надається до плекання європейських овочевих дерев.

Жидівська колонізація.

В провінції Ріо Гранде до Суль набула одна компанія фазенду з кількох сот гектарів землі. На тій фазенді думають поселити жидів, що емігрували з Росії.

ХРОНІКА.

Від Адміністрації. До попереднього числа доулучили ми поштові складанки для складання передплати, яка виносить 6 зол. Не всі одначе відборці нашого органу сповнили свій обов'язок. Вдруге пригадуємо, що на випадок незłożення передплати, приневолені будемо висилку часопису здержати.

Сенаторка Кисілевська в Канаді. Сенаторка і редакторка „Жіночої Долі“ п. О. Кисілевська прибула недавно до Канади. Ціль її поїздки за море є пізнати життя українських переселенців в Канаді.

Виїзд проф. Вуйціка до Канади. Секретар Польського Товариства Еміграційного у Львові проф. Вуйцік виїжджає на довший побут до Канади. Ціллю його поїздки до Канади є пізнати життя переселенців та можливості колонізації Канади на майбутнє. Проф. Вуйцік відвідає українські і польські культурно-освітні організації та ферми переселенців у всіх частинах краю. Перед відїздом проф. Вуйціка зі Львова працювали його представники Міжсоюзної Ради Товариств Опіки над Емігрантами, бажаючи йому успішної поїздки на чужину.

Ринок праці. В часі від 10. до 17. серпня в Д. У. П. П. зареєстровано 95.108 безробітних. З законних підмог користало 39.382 особи, з доразових 436

осіб, разом 39.818 осіб. В тому часі одержало працю 5.200 осіб.

Про Аргентину. В цьому числі подаємо під повищим заголовком статтю молодого кооперат. п. В. Чубатого, котрий п'ять літ перебував постійно в Аргентині і мав нагоду пізнати тамошні відносини і життя наших переселенців. Наша редакція постаралася використати побут п. Чубатого в краю для засягнення всесторонніх інформацій про Аргентину та подання їх до відома українських емігрантів.

Українські колонії на Далекому Сході в кіно. До Владивостоку на Далекому Сході приїхала кіно-театральна експедиція, якої завданням є поробити знімки з життя українських переселенців на Далекому Сході. Знімки ці будуть згодом висвітлювати по кінотеатрах на Україні і Росії.

Трагічний випадок. На фермі Дмитра Мельничука, дві милі на полудне від міста Кован, Ман. в Канаді мав місце в дні 5. серпня нещасливий випадок. В часі неприсутности родичів полишені дома 2 малі сини зняли зі стіни рушницю і старший 10-літній син Василь казав молодшому 7-літньому братові стрілити до себе. Цей це зробив. Василь поцілений кулею в серце згинув на місці. Несвідомі хлопці не знали, що рушниця набита і таким способом хотіли забавитися.

Лікар фармером. До Канади приїхав д-р Б. Біликовський, українець, щоби поселитися на фермі. Фарму вибрав собі в Альберті, в околиці Едмонтону. Д-р Біликовський довгий час перебував в Англії, де одержав ступень доктора медицини.

Скасування смертної кари в Мексико. В новому проекті карного закону в Мексико не передбачується приміювання смертної кари. Замість неї будуть засуджувати на досмертну в'язницю.

Прибули щасливо до Зєдинених Держав. Кораблем „Естонія“ прибули до Америки: Даниїла Чорномаз з донькою, Володимир Артимовський, Осип Бандровчак, Семен Ференц, Евдокія Лис і Матрона Байчук з донькою.

Посмертна згадка. Дня 28. липня ц. р. помер на фермі біля міста Елмайра, в Зєдинених Державах Ілля Миньо. Помер наслідком серцевої недуги ненадійно підчас праці в полі.

— о —

Читайте і поширюйте „Українського Емігранта”!

ЗМІСТ : В наші ряди. — Чи їхати до Бразилії? — Удержання емігранта в дорозі. — Еміграція до Мексика. — На маргінесі еміграції до Франції. — Випадки в Палестині. — Ревізії еміграційних кораблів. — В. Чубатий : Дещо про Аргентину. — Хліборобство в Канаді. — Бразилія : 1. Іміграційний фонд; 2. Плекання овочевих дерев; 3. Жидівська колонізація. — Хроніка. — о. П. Олексів : 3 канадійських картин (фейлстон).